

Dr. Povilas JAKUCIONIS

Nesuskaičiuojamų darbų sūkury

Lietuvių tautos kančių dainos, kupinos ilgesio ir pasididžiavimo Tėvynės didvyriaus, sukurtos partizanų bunkeriuose prie mirginičios spingsulės ir kaimo sodybose, kančios gulaguose ir tolumoje tremtyje. Visos jos suteikė stiprybės ir pasitikėjimo, neleido palūžti lietuviams žengiant per „pragaro varbus“. Žinomų ir nežinomų autorų rezistencijos laikotarpio dainos tapo neatskiriamą lietuvių tautos kultūros paveldo dalimi – pamokančia, prasminga ir atmintina. Jas dainavo ir dainuoja visa Lietuva.

Spalio 26 dieną po šv. Mišių Sv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje, aukotų vyskupo Juozo Žemaičio, Marijampolės kultūros centre iš širdies į širdį šios dainos skambėjo prasmingų jubiliejų proga – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Marijampolės filialas ir filialo choras

Kvietkauskienės. Renginį vedė Marijampolės kolegijos dėstytoja Vida Mickuvienė.

„Gyvenimas – tai ne daina, bet su daina gyventi buvo lengviau ten ir dabar“, – šiuos žodžius lyg iprasmino savo pranešimu apie filialo veiklą LPKTS Marijampolės aps. koordinatorius ir filialo pirmininkas Vytautas Raibikis, pasiaukojamai dir-

Igliškeliuose, Degučiuose ir kitur pastatyti paminklai ir ošia pasodinti ažuolai, skulptūrų ansamblis Ramybės parke, Marijampolės geležinkelio stotyje – paminklas tremtiniams, atidengta keletas atminimo lentų. 1995 m. marijampoliečiai dalyvavo LPKTS surengtoje akcijoje – iš tremtinių sodybų surinkti akmenys, simbolizuojantys

Padėkos, pagarbos ir sveikinimo žodžiai jubilijatams – Marijampolės filialo nariams, choro „Godos“ kolektivui ir pirmininkui Vytautui Raibikiui

LPKTS Marijampolės filialo chorus "Godos" ir Kalvarijos politinių kalinių ir tremtinių chorus

„Godos“ minėjo įkūrimo 20-metį. Šventės svečiai – LR Seimo nariai, LPKTS, šaulių organizacijos atstovai, Marijampolės apskrities ir rajono vadovai – po sugiedoto Lietuvos Respublikos himno gérėjos ir ne vienas braukė ašarą klausydami ne tik suaugusią, bet ir moksleivių choro atliekamų taurių prasmingų dainų žodžių, perpintų eiliuotais posmais, margaspalvių šokių pynėmis ir kapelos vyru smagiomis melodijomis. Tą dieną choru „Godos“, vadovaujamam Laimos Venclovienės, įspūdingoje šventėje talkino Kalvarijos buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras, vadovaujamas Edmundo Rėkaus, moksleivių choras „Vyturėlis“, vadovaujamas Barauskiene, vyru kapela „Jovarai“, vadovaujama Venclovo bei tautinių šokių grupė, vadovaujama

bantis šiose pareigose nuo 1990 metų. Pagarbai prisiiminės į Amžinybę iškeliauvius filialo narius, Laisvės kovo gyvybę paaukojusiuosius, tremties ir gulagų golgotose žuvusiuosius, paprašęs tylos minute pagerbtį jų atminimą bei išnešti atminimo gėles prie Tauro apygardos partizanų bei Marijampolės partizanų memorialo, Vytautas Raibikis pervertė LPKTS Marijampolės filialo veiklos puslapius. Padaryta ištis daug – 1988 m. rugėjo 20 dieną įkūrus „Tremtinio“ klubą Marijampolėje nuo pat pirmųjų dienų įkurta komisija stalinizmo nusikaltimams tirti. Vienas iš pagrindinių darbų – partizanų palaikų pieška ir perlaidojimas. Surasti ir perlaidoti per 200 partizanų palaikai, jų atminimui Marijampolės ir Kalvarijos kapinėse pastatyti memoriai. Sasnavoje, Skardupiuose,

(keliamas į 4 psl.)

Rinkimai baigėsi. Kas toliau?

2008 metų Seimo rinkimai baigėsi. Mandatų skaičius jau iš esmės nesikeis. Kiek ir kam rinkėjai jų davė, tiek ir turi. Nors įvairios manipuliacijos, apeinant rinkėjų valią, galimos: koalicijos, smulkesnių jungimasis į margas frakcijas, perejimai ir perbėgimai... Pamokantis yra Darbo partijos frakcijos likimas 2004–2008 metų kadencijoje, kai daugiausia mandatų gavusi partija dėl nepatyrimo, neprotingo vadovavimo ir kriminalinių siekių neteko valdžios svertų, suskilo ir triuškinamai pralaimėjo šiuos rinkimus. Dabar turime kitą skaitlingą, ambicingą ir be jokios politinės patirties frakciją savo koalicijoje. Nuo to, kaip ji išmoks Darbo partijos pamoką, priklausys visos dešiniųjų koalicijos ateitis ir nauda Lietuvai.

Pirmieji žingsniai ryžtingi ir kiekybiškai atrodo visai neblogai, bet kokybė (atsiprašau) kelia susirūpinimą. Atrodo, kad ir vėl moralės vertybų puoselėtojai ir saugotojai liks mažumoje. Jie jau dabar kai kuriai koalicijos kolegų yra įžeidžiamai vadinami „šventorių davatkomis“. Ži-

noma, dėl tokios padėties ne TS-LKD kalta, tiesiog rinkėjai suteikė mums per mažai mandatų.

Besiformuojanti dešiniųjų koalicija turės 79 Seimo narių daugumą. Lieka teorinė galimybė ši skaičių dar padidinti iki konstitucinės daugumos – 86 Seimo narių. Reikia tik pastangų ir derybinų sugebėjimų. Tačiau G.Kirkilo štabas taip pat nesnaudžia. Jie tikisi suorganizuoti stiprią opoziciją ir patogiai progai pasitaikius perimti valdžią. Dešiniųjų „Achilo kulnas“ yra LiCS, kurią jau dabar į savo pusę vilioja kirkilinkai. Į Seimą neišrinkta K.Prunkštinė nori išlaikyti valstiečių liaudininkų frakciją, pasitelkdama Lietuvos lenkų rinkimų akciją ir vienintelį paulauskinių V.Simuliką. Jei tik jos iš partijos pirmininkės posto neišvers į partiją sugrįžęs V.Karbauskis. A.Paulauskas į Seimą taip pat neišrinktas ir tai ištis gera žinia. Laukina, kad naują valdančiąją daugumą kankins menka liberalų bloko drausmė ir mažas plenarinių posėdžių lankomumas.

(keliamas į 2 psl.)

Skaitytoju laiškai

Kodel nesirūpinama rezistencijos ir tremties muziejaus

Parašyti ši atsiliepimą pasakino LTV laidoje „Panorama“ parodytas reportažas apie nepatenkinamą Rezistencijos ir tremties muziejų padėti Lietuvoje. Negaliu pasakyti, kad kažkas nustebino. Lietuvoje jau tapo priimta, kad valdžia nesirūpina istoriniu paveldu, tik apgailestauja ir skėčioja rankomis, kaip tas paveldas pavirsta į nieką. Ir greičiausiai tą daro apsimestinai, nes taip reikia.

Gerbiu Kauną valdančius konservatorius, bet tai yra politinė valdžia, o šaliajosi egzistuoja valdininkų armija, kuri rūpinasi tik kaip pergy-

venti politines valdžias, nieko iš esmės neveikti, bet tuo pačiu trukdo kitiemis ryžtingiau veikti. Istoriniu paveldu rūpinasi ir jų puoselėja tik pasišventę žmonės, dirbantys iš idėjos, o ne dėl materialinių dalykų.

Domiuosi istorija, su manonumu lankausi muziejuose. Jei kur nuvykstu, mielai aplankau muziejus, susipažiustu su krašto istorija. Teko lankečius Kauno, Druskininkų, Palangos ir kituose Rezistencijos ir tremties muziejuose. Akivaizdu, jog šie muziejai negyvena „aukso amžiaus“.

(keliamas į 2 psl.)

Rinkimai baigėsi. Kas toliau?

(atkelta iš 1 psl.)

Abejotina, ar liberalai tinka kai vykdys labai užtęstas švietimo, sveikatos, teisėtvarkos reformas.

Pasjansų dėliojimas savo keliu, o konkretūs, tautai reikalingi darbai – savo. V.Kubilius nedelsdamas imasi pastarujų ir tai teikia vilties. Jau atliktas bjauriausias darbas – atsakomybės sričių – ministerijų ir postų pasidalijimas tarp koalicijos dalyvių. TS-LKD tenka 7 ministerijos ir premjero postas, liberalų blokui (A.Valinsko partiją neabejodamas priskirčiau liberalams) taip pat tenka ministerijos ir Seimo pirmininko postas. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad TS-LKD pagal frakcijos dydį (45 Seimo nariai) per mažai paémė valdymo svertų į savo rankas, nes liberalų blokas turi tik 35 Seimo narius. A.Kubilius tvirtina, kad TS-LKD paémė svarbiausias valstybės ūkio ir finansų valdymo sritis. A.Valinskas ginasi, kad mažiausiai du save išsikėlusius Seimo narius patraukią savo frakciją. A.Paulauskas V.Simulika deleguoja į valdančiąją daugumą (juk jie – socialliberalai). Taigi liberalų blokas gali sustiprėti ir iš dalies pateisinti jiems tenkančių valdymo svertų kiekį.

Nerimą kelia kas kita. Liberalams atitenka labai jautrios visuomenės gyvenimo ir Europos Sajungos paramos pinigais gausiai apipiltos sritis. Iš vienos pusės – tai švietimas, kultūra ir aplinkos apsauga, tai yra mūsų jaunimo ugdymas dorovės ir tautiškuo dvasia, tautinės kultūros, papročių ir tradicijų puoselėjimas, kultūros ir gamtos paveldo vertybų restauravimas ir išsaugojimas ateities kartoms. Visos šios dvasinės vertybės paliekamos vartotojių pragmatiškos pasaulėžiū-

ros žmonėms, kuriems svari yra šios dienos nauda, pelnas, pinigai. Iš kitos pusės ta pati aplinkos apsaugos sritis ir ypač susiseikimo infrastruktūra, prie kurių ilgus metus nieko kito artyn neleido socialdemokratai (dėl pasiplynymo iš Europos pinigų galimybių), ar neįklampins į korupcijos liūnų liberalų? Ar tai nepakenks visai dešiniųjų koalicijai ir ar nepastatys mūsų visų visuomenės akys į vieną gretą su korumpuotais kirkilininkais?

Užbaigusi nemalonias ministerijų ir kitų postų dalybos būsimoji valdančioji dauguma nedelsdama imasi labai svarbaus darbo – 2009 metų biudžeto projekto peržiūros, siekdama ženkliai sumažinti jo deficitą, tuo pačiu ir infliaciją. Tačiau jau dabar aišku, kad šie tikslai gali būti pasiekiami tik labai nepopulariais sprendimais. Lengva pasakyti, kad atsisakome visų PVM lengvatų, išaldome darbo užmokestį ir nepagrįstai dideles socialines išmokas. Atsisakome nebūtiniausią investiciją, ženkliai sumažiname valdymo išlaidas.

Visa tai verkiant būtina. Jei G.Kirkilo Vyriausybė prieš metus ar du bent dalį šių antiinflaciinių priemonių būtų įgyvendinus, tai ir infliacija būtų du kartus mažesnė ir 2009 metų biudžetas būtų subalansuotas. Bet dabar yra taip, kaip yra. Neveltui analitikai ir politologai būsimają Vyriausybę jau pavadino "kamikadzių" vyriausybę. Išsvaizduokime, kokią erzelynę ir triukšmą pakels "konstruktivoji opozicija" dėl tokio naujo Seimo ir naujos Vyriausybės sprendimų. Kaltins, kad dešinieji visą ekonomikos nuosmukio naštą sukrauna ant dirbančiųjų ir pensininkų pečių. Nenutylės jie ir prieštaringo naujos Energetikos

ministerijos steigimo faktu. Nenorės prisipažinti, kad jie patys tokią situaciją sukūrė savo neveikimu arba savaudžiška veikla.

Tik pagalvokime, ką tai reikštų visų PVM ir GPM lengvatų panaikinimas. Pirmausia – valstybės biudžetas gautų apie 1 mlrd. Lt, o "Sodros" biudžetas – apie 0,5 mlrd. Lt papildomų pajamų. Bet vaistai ir šiluma pildomai pabrangtu dar apie 10 proc. Žinome, kam skaudė labiausiai ir kam reikia padėti vėl iš to paties biudžeto. Intelektualai, kūrėjai, netekė darbo pagal autorines sutartis, pasijus lyg šaltu vandeniu žiemą apipilti. Žinoma, dabar lengvatas ir pašalpas vaikams gauna net ir labai turttingi žmonės, bet, kad padėti tik tiems, kam iš tikrujų reikia, taip pat prieiks nemažų administravimo išlaidų. Be to, socialinių išmokų apkarpymams priešinasi Prezidentas Valdas Adamkus. Matome, kad tarp gerų pasiūlymų yra ir prieštaravimų, kuriuos įveikti nebūs lengva. Gerų sprendimų viltį stiprina tik būsimos premjero A.Kubilius 1999–2000 metų patirtis, kai panašios problemos, nors ir su skausmu, bet buvo įveiktos.

Koalicijos partneriams pritarus krizės įveikimo planui tuo pat bus siekiama rasti naujos Vyriausybės programą. Tik po to, kai Prezidentas V.Adamkus patvirtins naujas Vyriausybės sudėtį, naujas Seimas pritaras Vyriausybės programai ir ministrai prisieks Seime, naujoji V.Kubilius Vyriausybė gaus įgiliojimus pradėti darbą, o laikinoji G.Kirkilo Vyriausybė bus paleista. Procedūros gali užtrukti iki šv. Kalėdų.

Linkime naujai Vyriausybėi sutartinai dirbtį dėl Tautos ir Valstybės.

Valdybų posėdžiai

Lapkričio 9 d. įvyko Lie-tuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjungos valdybos posėdis. Darbo ataskaitą pateikė valdybos pirmininkė J.Marcinkevičienė. Ji informavo, kad LPKTS pastangomis ir iniciatyva (A.Lukšos, D.Maciukevičienės, J.Cimbolaičio, švedų žurnalisto J.Ohmano) spalio 8 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto salėje, buvo rodomas filmas „The Soviet Story“ („Sovietų pasaka“) ir viešėjo šio filmo scenarijuas autorius ir režisierius Edvinas Šnore.

Spalio 7 d. švedų žurnalisto J.Ohmano iniciatyva, LPKTS pirmininkui A.Lukšai, valdybos pirmininkės vaduotojai D.Maciukevičienei parengus kelionės maršrutą, buvo suorganizuota ekskursija „Partizanų takais“ Vatikano nunciui ir penkiolikai užsienio valstybių – Airijos, JAV, Kanados, Nyderlandų, Suomijos, Norvegijos, Turkijos, Kinijos, Austrijos, Didžiosios Britanijos ir kt. – ambasadorių, reziduojančių Lietuvoje. Aplankyta Prienų kraštotoros muziejaus Juozo Lukšos-Daumanto ekspozicija, „Skausmo kalnelis“ Veiveriuose, žurnalisto, partizano Julijono Būtėno žūties bunkeris Lekėčių miškuose ir kt. Šioje kelionėje dalyvavo Prienų filialo valdybos pirmininkė D.Raslavičienė ir partizanų ryšininkas V.Mašanauskas, istorikas D.Juodis. Spalio 16 d. Airijos ambasadorius Donaldas Denhamas lankydamas Kaune, LPKTS būstinėje ir Rezistencijos ir tremties muziejuje, nuoširdžiai padėkojo už surengtą pažintinę kelionę jos organizatoriams.

LPKTS filialai pažymi savo veiklos 20 metų sukaktį. Sventiniai minėjimai jau įvyko Alytaus, Kuršėnų, Pane-

vėžio, Marijampolės, Varėnos filialuose. Valdybos posėdyje svarstytiems aktyvių sąjungos narių, siūlomų apdovanoti LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“, kandidatūros. Aptarti Finansų komiteto siūlymai: Vyriausybės lėšų kultūrinei veiklai pagal pateiktus projektus paskirstymas.

Buvo svarstomas klausimas dėl memorialų bei paminklų žuvusiems partizanams nuotraukų albumo išleidimo. Albumo sudarytojas architektas J.Lukšė pageidauja, kad lapkritį nustatyti grafi-ku į LPKTS būstine būtų suk-vesti filialų atstovai, nes reikia užbaigti albumo išleidimo darbus; parengti informacinius tekstuos prie nuotraukų, apžvalginius straipsnius apie rajonuo-se pastatytus paminklus, nustatyti paminklų vietas žemėla-piuose ir kita.

LPKTS tarybos posėdžių numatomą sukviečių gruodžio 13 d.

* * *

Tą pačią dieną posėdžiavo ir TS-LKD Politinių kalinių ir tremtiniių frakcijos valdyba. Politines aktualijas aptarė Seimo narys dr. Povilas Jakūčionis ir frakcijos pirmininkė Vincē Vaidevutė Margevičienė. PKTF valdyba apžvelgė praėjusių LR Seimo rinkimų rezultatus. Pasidžiaugta, kad buvusių tremtiniių ir politinių kalinių interesams astovaus išrinkti Seimo nariai: V.V.Margevičienė, prof. A.Dumčius, prof. V.M.Cigrievienė, A.Sko-kauskienė, tačiau kartu apgalestauta, kad į Seimą nepateko daugiau LPKTS remtų kandidatų, TS-LKD PKTF nariai. Tai priekaištasis rinkėjams – buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam, nereitingavusiems jų interesams astovaujančių kandidatų.

„Tremtinio“ inf.

Kodėl nesirūpinama rezistencijos ir tremties muziejais

(atkelta iš 1 psl.)

Ispausdinti į mažas patalpėles, be modernesnės muziejinių įrangos. Bet tai yra švarūs, tvarkingi muziejai, puoselėjami ši darbų išmanančiu žmonių. Kaip galima suprasti, valstybinės institucijos jais nelabai rūpinasi. Kodėl? Politinė neapykanta šioms temoms ar visuotinis biurokratinis nerangumas? Ar galima išbraukti iš istorijos tokį skaudų laikotarpį? Praėjus 18 metų po Nepriklausomybės atkūrimo nenorima išsaugoti istorinės atminties. Sprendžiant iš valdžios pozicijos, tą istorinį laikotarpį atspindin-

čių muziejų nereikia. O gal siekiama, kad tokie muziejai savaime išnyktų, skiriant posūnio dalią kitų „didesnių“ muziejų pašonėje.

Apsilankius muziejueje pamatai autentiškų partizanų, politinių kalinių, tremtiniių daiktų, keliis dešimtmeciuose saugotų sunkiomis, net pavojingomis savybomis. Pasirodo, tai néra valstybės istorijos paveldas! Skamba ciniškai, deja, tai realybė. Turbūt nepaprastai skaudu tiems žmonėms, kurie tuos daiktus išsaugojo ir dovanėjo muziejui.

Aš pritaru nuomonei, kad šie muziejai privalo gauti

valstybinį statusą. Kad ekspozicijų išsaugojimu valstybė rūpintusi ne žodžiais, o darbais. Kad tie muziejai, aprūpinti moderniomis technologijomis, taptų priimtini ir mūsų žmonėms, ir užsieniečiams. Kad tai būtų istorijos skliauda Lietuvai ir pasauliui.

Tenka pasidžiaugti, kad „Panoramos“ žurnalistai surūpino šia tema. Kad jie, skirtingai nei vaidinantys dirbą biurokratai, yra pilietiškai sąmoningi. Kad jie šias problemas išviešino, o ne nuslėpė, kaip greičiausiai norėtų nerangi valdininkija.

Petras LAPINSKAS

Seimui nepavyko įteisinti bausmes už SSRS ir nacių agresijos neigimą

Praėjusį ketvirtadienį Seime buvo pateiktos svarstyti Vilijos Aleknaitės-Abramienės inicijuotos Baudžiamojos kodekso pataisos, kurios turėjo įteisinti baudžiamają atsakomybę už palankų sovietų ar nacių agresijos prieš Lietuvą, genocido, nusikaltimų žmoniškumui vertinimą.

Pagal projektą, viešai pritarantieji Lietuvos arba Europos Sajungos teisės aktais, įsiteisėjusiais mūsų šalies ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui, karo nusikaltimams, juos teisinantieji, menkinantieji ar neigiantieji,

turėtų būti baudžiamai bauda, areštu arba laisvės atėmimu iki 2 metų. Tokia pat bausmė numatyta ir viešai žodžiu ar raštu pritarantiesiems SSRS ar nacistinės Vokietijos agresijai prieš Lietuvą, jų teisinantiesiems, menkinantiesiems, neigiantiesiems, viešai pritarantiesiems sovietų ar nacių įvykdytiems genocido, kitiems nusikaltimams žmoniškumui, karo nusikaltimams, kitiems agresiją prieš Lietuvą vykdžiusi ar joje dalyvavusių asmenų sunkiemis nusikaltimams, juos teisinantiesiems, menkinantiesiems ar neigiantiesiems.

(keliamai i 3 psl.)

Vėl domimasi “Šatrijos” byla

Lapkričio 6 d. “Lietuvos žinios” paskelbė informaciją, kad naujasis Liustracijos komisijos pirmininkas Algimantas Urmonas ryžosi dar kartą pajudinti Kazimiro Prunskienės bylą dėl bendarbarbiavimo su KGB. Dar kartą atsigrežti į šios politikės praeitį paskatino ne per seniausiai per televiziją parodyta prieš 17 metų Romoje filmuota medžiaga, kur jis pasakojo, kaip “rinkosi” slapyvardį bendarauti su saugumiečiais.

Po šio išviešinto interviu Liustracijos komisija kreipėsi į du su šia painia istorija susijusius teismus – Aukščiausiajį (AT) ir Vilniaus apygardos (VAT), prašydama atsiusti bylas, kuriose K. Prunskienė buvo tiek apkaltinta bendarbarbiavimu su KGB, tiek išteisinta dėl šio faktoto.

K. Prunskienės atvejis – vienas tamsiausių Lietuvos teismų praktikoje. Kaip raše “Lietuvos žinios”, 1992 metų rugsėjo 14 dieną AT Civilinių bylą kolegija tuometė Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo deputatę K. Prunskienę pripažino sėmioningai bendarbarbiavus su KGB. Po vienuolikos metų – 2003-aisias – Vilniaus apygardos teismas per uždarą posėdį peržiūrėjo bylą ir paskelbė, jog nėra jokių įrodymų, kad K. Prunskienė buvo KGB bendarbarbė. Šį sprendimą apeliacine tvarka siekė apskusti Nepriklausomybės Akto signataras Balys Gajauskas, kurio vadovaujančios parlamentinės komisijos iniciatyva 1992-ųjų rugsėjį AT patvirtino sėmioningą K. Prunskienės “draugystę”

su KGB. Tačiau Apeliacinis teismas konstatavo, kad B. Gajauskas neturi teisės skusti minėtą sprendimą.

Iki šiol Vilniaus apygardos teismas bylą, kurioje buvo K. Prunskienės išteisinimo sprendimas, laiko išlapintą ir visuomenei neatskleidžia. Be to, savo žinioje turi ir Aukščiausiojo Teismo bylą, kuris ją perdaivė minėtam Vilniaus apygardos teismui.

Idomu tai, kad K. Prunskienė po minėto interviu paviešinimo žiniasklaidoje sakėsi darysianti viską, kad byla taptu viešai prieinama, tačiau jos pažadai, atrodo, taip ir liko neigyvendinti. Iki šiol iš jos vieši pareiškimų galima išgirsti tik tai, kad paviešinus bylą bus atskleistos ir kitų žinomų žmonių pavarde. Pañauna į grasinimą...

Tai, kad niekas né neketina žmonėms paaškinti, kaip visgi buvo išteisinta buvusi “Gintarinė ledi”, paaškėjo iš Vilniaus apygardos teismo atsakymo Liustracijos komisijai. Šis teismas, nežiūrint į tai, kad Liustracijos komisijos nariai turi leidimus dirbtis su slaptais valstybiniais dokumentais, o jų kandidatūras mėnesiais tikrino Valstybės saugumo departamento, paskelbė galintis parodoti bylą tik vienam komisijos nariui. Ir tai ne visą, nerodant kai kurių puslapiu.

Atrodo, kad Liustracijos komisijai vadovaujantis ir teisės mokslus dėstantis A. Urmonas neketina taip lengvai pasiduoti. Laikai keičiasi. Gal ir mums pavyks sužinoti tikrą tiesą šioje tamsokoje ir “išlapintoje” istorijoje.

Ingrida VĖGELEYTĖ

Seimui nepavyko įteisinti bausmes už SSRS ir nacių agresijos neigimą

(atkelta iš 2 psl.)

Ši pataisa turėjo tapti dar vienu žingsniu siekiant, kad sovietų genocido nusikaltimai būtų įtraukti į Europos Sąjungos (ES) teisės aktus.

Įdomiausia tai, kad Lietuva patipradėjo Europos Sąjungoje reikalauti, kad būtų priimti įstatymai, numatantys baudas ir už nacių, ir už SSRS agresijos neigimą. Didelį darbą čia nuveikė Seimo narys Emanuelis Zingeris. Europos Sąjunga išiklausė į Lietuvos raginimus ir priėmė atitinkamas direktyvas. Jos buvo atsiųstos ir į Lietuvą. Tačiau Seimas nesugebėjo šių direktyvų įgyvendinti: priimti šios pataisos nepavyko.

Tame pačiame įstatyme Aplinkos ministerija anksčiau buvo pasiūlusi keisti kai kuriuos kodekso straipsnius, susijusius su saugomos floros ir faunos niokojimu. Siūlymai svarstant komitetuose, buvo sujungti, taigi tame pačiame projekte atsirado ir nuostatos dėl genocido neigimo, ir frazės apie saugomą gamtą. Keiliems Seimo nariams atrodė svarbesnis klausimas dėl bausmių už saugomą grybų naikinimą, nei už SSRS ir nacių agresijos neigimą.

Abi baudžiamoji kodekso pataisos taip ir liko šio Seimo nepriimtos.

Ingrida VĒGELEYTĖ

Įvykiai, komentarai

Naujieji Miuncheno ir Jaltos strategai grūmoja pasauliui

Tuo metu, kai pasaulis, ypač senasis Europos žemynas, stebi Rusijos pastangas užmesti energetinių išteklių kilpą, nemažai Europos Sąjungos šalių lyderių tik bejegiškai skésčioja rankomis. Netgi pirmininkaujančios ES Prancūzijos prezidentas N. Sarkozy kai kuriems Rytų Europos valstybių vadovams, konkretiai – Lietuvos ir Lenkijos presidentams V. Adamkui ir L. Kačynskiui, leidžia suprasti, kad jie nebandyti priešintis deryboms su Rusija dėl ES ir Rusijos partnerystės sutarties pratėsimo. Daugeliui nesvarbu, kad Maskva spauna į įspireigojimus dėl savo armijos išvedimo iš paskelbtų “nepriklausomomis” Pietų Osetijos ir Abchazijos. Kremliaus strategai net neslepia, kad Ukrainai priklausančio Krymo pušiasalio perėjimas Rusijos žinion – tik laiko klausimas.

Rusijos prezidento D. Medvedevo metinis pranešimas, su nepaprastai dideiliu entuziazmu sutiktas kišeninės Valstybės Dūmos, nuskambėjo kaip įspėjimas vienos kaimynėms (ir ne tik) nebandyti priešintis Rusijos planams ir veiksmams Europoje tvarkytis tarsi savo naumuose. Jokios riantos ES lyderių reakcijos nesulaukta dėl Rusijos prezidento D. Medvedevo metinėje kalboje pareikšto įspėjimo, kad Rusija Lietuvos ir Lenkijos

pašonėje dislokuos artimojo nuotolio raketinius komplektus “Iskander”. Negana to, Italijos premjeras S. Berlusconiis émė skelbti liaupses abiem Kremliaus vadovams – D. Medvedevui ir V. Putini. D. Medvedevas grasino “Iskander” dislokuoti Karaliaučiaus srityje tuo atveju, jei Amerika įrengs priešraketinio skydo elementus Lenkijoje ir Čekijoje. Jei Prancūzijos prezidento N. Sarkozy ir Italijos premjero S. Berluskonio tūpčiojimus dėl atkuriamos Rusijos imperijos dar galima suprasti kaip tų veikėjų trumparegiškumą ar visišką nesusigaudymą istorijoje, gedingą Jaltos ir Potsdamo sandorių pamiršimą, tai nedviprasmiškos išrinkto JAV prezidento Barako Obamos užuominos, kad jis tikriausiai neįrengs priešraketinio skydo elementų Lenkijoje ir Čekijoje, kelia nerimą. B. Obama, ko gero, gali pasuktį S. Berluskonio keliu.

Blogiausia, kad Europos Sąjunga kariniu atžvilgiu yra bejegė atremti galimus kariūnus Rusijos veiksmus. Todėl ne atsitiktinai rimti Europos, ypač Rytų Europos, politologai įspėja, jog vieną gražią dieną gali pasikartoti prieškario Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos vadovų – Čemberlenės ir Daladžė padarytos kladados, kai Miunchene jie pasiraše A. Hitlerio padiktuotą susitarimą, kuriuo į Hitlerio

nasrus buvo atiduota Čekoslovakija. Ne ką protingiau Antrojo pasaulinio karo metais pasielgė ir Ruzveltas su Čerčiliu, Jaltaje atidavė Stalinui visą Rytų Europą. Baignantis kadenciją JAV prezidentas Dž. Bušas, lankydamas Vilniuje, iškilmingai pasakė, kad Jalta ir Potsdamas niekada nepasikartos. Tačiau kaip elgsis Barakas Obama, kol kas labai sunku pasakyti.

Pasaulis, atsidūrės ekonomiš–finansinės krizės akivaizdoje, blaškos. Artėjančios negandos, kai daugeliui senojo ir naujojo žemynų gyventojų neišvengiamai teks susiveržti diržus, Kremliaus valdovams suteikia papildomų įtakos Vakarams priemonių. Vakarų šalių prezentai ir premjerai, be abejonių, dėl visas pastangas, kad palengvintų savo piliečių buitį ir būti. Gali sumažinti ir gynybos išlaidas. Maskva, be abejonių, tuo pasinaudos. Kremliaus valdovams nusispjauti, ar perdėm sovietizuota liudis gyvens pusbadžiu, ar atsidurs prie bado ribos. Todėl jau dabar metami milijardai “Iskanderams”, “Bulavoms” ir panašiai karinei technikai, kad atėjus tinkamam momentui Maskva galėtų bent pagrūmoti ne tik kaimynams, bet ir pasauliui. Deja, tai ne apokalipsinės prognozės, o rūsti realybė.

Jonas BALNIKAS

Valstybinę pensiją gaus daugiau žmonių

Nuo 2009 m. sausio 1 d. vėl įstatymiškai plečiamas ratas žmonių, nukentėjusių nuo okupacinių režimų, kurie turės teisę gauti nukentėjusių asmenų valstybines pensijas.

Rugsėjo pabaigoje Seime priimta Seimo nario A. Dumčiaus parengta Valstybinių pensijų 11 straipsnio pataisa, kuri numato teisę į nukentėjusių asmenų pensiją žmonėms, nukentėjusiems nuo Antrojo pasaulinio karo minėnu ir sprogmenų bei nuo vairystės dėl šios priežasties tapusiems neigaliais.

Valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnis papildytas 10 punktu, kuriame turinčiųjų teisę į nukentėjusių as-

mens valstybinę pensiją atvejai apibrėžiami šitaip: „Nuo minų ir sprogmenų nukentėjus asmenys, kuriems iki 2005 m. liepos 1 d. teisės aktų nustatyta tvarka buvo pripažintas I, II ar III grupės invalidumas nuo vaikystės dėl sužeidimo, kontūzijos arba suluošinimo, susijusių su kovos veiksmais Antrojo pasaulinio karo metais arba su šio karo padariniais, pateikę Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkto a papunktį išduotus nuo okupacijų nukentėjusio as-

mens pažymėjimus.“

Šios įstatymo pataisos rengėjai ją pasiūlė po to, kai buvo gauta tokų žmonių laiškų. Antrojo karo metu ar dėl jo pasekmų tapę neigaliais jie mano esą nukenetėj nuo okupacijų.

Seimo pasipriešinimo okupacijoms dalyvių reikalų komisijos specialistė Danugolė Stonytė teigia žinant, kad tokijų žmonių yra Šakiuose, Griškabūdyje, Veliuonėje ir kitur, kur buvo minų laukai. Ji ragina naujas įstatymo nuostatas atitinkančius žmones pasinaudoti Valstybinių pensijų įstatymo pataisa, įsigaliosiančia nuo 2009 m. sausio 1 d., ir kreiptis į teritorinius “Sodros” padalinius, kad jiems būtų mokama nukentėjusiojo asmens valstybinė pensija.

“Tremtinio” inf.

Nesuskaičiuojamų darbų sūkury

(atkelta iš 1 psl.)

2000 ir 2006 m. surengti žygiai Tauro apygardos partizanų takais, respublikinė dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“, dalyvauja Pasaulio lietuvių dainų šventėje, organizuotas Raišupio mūšio paminėjimas-inscenizacija ir dar daug kitų neuskaičiuojamų kasmetinių darbų ir minėjimų, iš kurų išimtiniausi: Sausio 13-oji – Laisvės gynėjų diena, Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena, Birželio 14-oji – Vilties ir gedulio diena, Molotovo-Ribentropo paktu paminėjimas. Jiems va-

LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“. Sveikinimo žodį tarė ir Seimo narys dr. Povilas Jakučionis, LPKTS valdybos narė Birutė Kažemėkaitė, TS-LKD atstovas Arvydas Vidžiūnas, Marijampolės aps. šaulių rinktinės vadadas Raimundas Martinkaitis, Marijampolės miesto ir rajonovadovybės ikti. Už visuomeninę veiklą ir jauniosios kartos ugdymą, per teikiant rezistencijos laikotarpiu istorinę atmintį, bei darbą, kuriant teisėsaugos sistemą, Vytautas Raibikis buvo apdovanotas Marijampolės apskrities viršininko garbės ženklui padėka.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša ir LPKTS Marijampolės filialo pirmininkas Vytautas Raibikis įteikė padėkas ir LPKTS žymenį „Už nuopelnus Lietuvai“ marijampoliečiams, džiausią indėlį įnešusiems į filialo darbų aruodą

dovavo nenuilstantis Vytautas Raibikis. Filialo pirmininkas padėkojo darniai ir nuo širdžiai dirbantiems filialo nariams, partizanų paminklų statytojams J. Neveliui, B. Jungaičiui, R. Rusteikai, gausių svečių ir moksleivių sulaukiuose minėjimuose ir šventėse su skambia daina dalyvavusiems Marijampolės tremtinių ir politinių kalinių choro „Godos“ dainininkams, vadovei Laimai Venclovienei bei buvusiems vadovams Vidmantui Bandzaičiui ir Valerijai Ažukaiti, taip pat Marijampolės kultūros centro vadovei I. Skirpstienei, visiems šventėje dalyvavusiems kolektivams, rėmėjams ir svečiams.

Tą šventinę dieną gausiai liejosi padėkos, pagarbos ir sveikinimo žodžiai jubiliujams – Marijampolės filialo nariams, choro „Godos“ kolektivui ir pirminkui Vytautui Raibikiui, neseniai atšventusiam garbingą jubilieju. Linkėdamas iš toliau sekminčiai dirbtai ir skambia daina garsinti Lietuvą marijampoliečius sveikino LPKTS pirmininkas Antanas Lukša. Pirmininkas kartu su Vytautu Raibikiu įteikė LPKTS ir LPKTS Marijampolės filialo padėkas, o didžiausią indėlį į filialo darbų aruodą įnešiusių šešis narius apdovanojo

Šventės pabaigoje vėl suskosi poros, jungtinis choras visiems jubiliatams giedojo „Ilgiausių metų“ ir „Tėvynė dainų ir artojų“, lyg kviesdami kartu šokti, dainuoti ir nenuilstamai dirbtai dėl amžiaus gyvos Lietuvos.

LPKTS Marijampolės aps. koordinatorius ir filialo pirmininko Vytauto Raibiklio iniciatyva filialo ir choro „Godos“ 20 metų veiklai jamžinti ir apvainikuoti išleistas leidinys „Tremties ir rezistencijos pėdsakais...“. Knygelėje publikuojama istoriko J. Gustaičio apžvalga apie anuometinės Lietuvos nepriklausomybės reikšmę bei tragiškiausius 20-ojo amžiaus Lietuvos įvykius ir jų padarinius – nacių ir sovietų okupacijų laikotarpis. Didžioji leidinio dalis skirta LPKTS filialo narių prasmingiausiams darbams jamžinti. Apie tai leidinyje rašo Vytautas Raibikis, Albina Juodienė, Algimantas Lelešius ir kt. Knygelė gausiai iliustruota nuotraukomis iš asmeninio Vytauto Raibiklio archyvo.

Niekas negali būti pamiršta, ką atlieka „devynis pragar ratus“ praėjė tvirtos valios ir ryžto marijampoliečiai, pasišventę prasmingai gyventi ir jamžinti savo bendražygiu atminimą.

Dalia MACIUKEVIČIENĖ

Kabule po... 20 metų

Kaip greitai bėga laikas! Atrodo, dar visai nesenai žingsniavau Meivando prospektu Amino rūmų link, kur Pairono ir Angliatos alėjų parkusmeje stovėjo Tarptautinė žurnalistų būstine „Bacht“. Aukštų medžių činarų šakose tyliai šnarėjo vėjas, tiesias, rūpestingai apkarpytas krūmų eiles juosė lygios aikštėlės, sudarydamos mažas terasas, kalno šlaitu besileidžiančias žemyn prie šniokščiančios Kabulkos upės. Aukštutinėje terasoje tarp žydičių rožių skendinčiame miniatiūriname, grakščiu stogeliu dengtame paviljone gulėjo kukli marmuro plokštė, dailiai išraižyta arabiškais rašmenimis. Čia savo Amžino atilsio vietą rado Zabiredinas Muchamedas Babūras (1481–1530), Afganistano įkūrėjas, Čingischano palikuonis, garsiojo Timūro Gurgano vaikaitis...

Šiame mieste gyvenau beveik dešimtį metų. Ir kokie tai buvo metai! Kabulo aikštėse stovėjo tankai, bėgiojo ginkluoti kariškiai, girdėjos šūviai, granatų sprogimai, vietiniai gyventojai slapstėsi už aukštų molinių duvalų. Tik vaikai nejautė baimės, karstėsi po medžius, smalsiai stebėjo, kas vyksta gatvėje.

Tais nepaskelbtu karo metais išnarsiau visą Afganistaną skersai išilgai. Buvo visko: karšto ir šalto. Visada stebėjaus afganų drąsa, ryžtingumu, kovingumu, ir dosnumu, vaišingumu bei išmintimi. Man patiko šie žmonės, niekada nelaikiau jų savo priesais. Ne todėl, kad kalbėjau jų kalba, tiesiog aš juos supratau kaip gerus, nuoširdžius gyventojus, siekiančius geresnio, sotiesnio ir saugesnio gyvenimo. Kariavo ne jie, juos vertė paimti į rankas ginklą ir jų vadai, mulos bei kazijai, kuriems buvo reikalinga valdžia. Tarp paprastų darbštuolių – dechkanų, turėjau daug gerų draugų. Bet baigėsi karas ir mes išsiskyrėme...

Ir štai po 20 metų aš vėl žingsniuoju Kabulo gatvėmis. Afganistano sostinė neatpažįstamai pasikeitė! Prie buvusių „Arg“ karaliaus rūmų – krūvos akmenų ir daužtų plytų, „Chaiberio“ restoranas užverstas šiuolėmis, „Spinzaro“ viešbučio langai išdažyti, vėjas plevena suplėšytas užuolaidas. Kino teatre „Ariana“ seniai spengia klaki tyla, aplinkiniai gyventojai neprisimena, kada čia buvo rodomas filmas. Kabulas né dienos negyveno be karo. Po sovietų kariuomenės išvedimo, tame šeimininkavo talibai, vėliau – Achmadšacho Dostumo uzbekai, po jų – puštuno vado Gulbudino Hekmatijaro būriai, dabar –

NATO taikdariai, Amerikos afrikiečiai. Nė vienas iš jų čia nieko nestatė, tik griovė ir šiuošlino.

Nuo Tape Šachido kalvos pamačiau vien griuvėsius, dulkį debesis ir man skaudžiai suspaudė širdį. Kaip be atodairiškai, grobuoniškų kėslų ir ambicijų lydimas sveitimšalis, išsiveržęs į šalį, gali dulkėmis paversti visą ilgamžę jos istoriją. Giriamasi, kad afganistaniečiai turi būti dékingi kažkokiam Čarliui Uilsonui, jiems atsiuntusiam išsigelbėjimo labdarą. Kas tas geradarys, Džordžas Krailas rašo: „Uilsonas–kongresmenas. Jis ginklavo dušmanus, siuntė į Afganistaną „Stingerius“ ir „Bloupaip“ reaktyvinius sviedinius. Tada Amerikoje buvo plačiai kalbama

kios tvarkos. Čia viskas svestimai ir visiškai neprimena to laiko, kurį man teko praleisti šioje šalyje.

Mačiau kaip senukas babajus afroamerikiečiui už dolierius pardavinėjo savo nepilnametę vaikaitę. Pasibaurėjau melionų ir arbūzų žievėmis užkimštais arvakais, nustebino, kad virus policininkus pakeitė dvidešimtmėtės merginos, apsiginklavusios „Kalašnikovais“. Sutikau šimtus elgetaujančių ir suluošintų vaikų, kurie ardydami dar nuo karo paliktas „suravi“ minas, neteko galūnių. Gatvių sankryžose turėjau apekti asilų ir kupranugarių karavanus. Viskas persipynė – ašaros ir juokas, prakeiksmai, lyg gyvenimas būtų apvirtęs aukštyn kojomis.

Cia ējo šilko kelias

apie „geranoriškus planus ir jų paslaptis. Bet kol tie planai gulėjo ČŽV, Pentagono ir Baltųjų rūmų kabinetų stalčiuose, Darvazo ir Hiñdukušo kalnuose buvo vykdoma kita teisingumo ir „labdaros“ programa. Nuo bombų drebejo žemė, degė kalnų kišlakai, buvo žudomi taikūs gyventojai...“

Einu Kabulo gatvėmis. Nė vieno pažįstamo veido. Prieš 20 metų tik spėdavau sukinėtis ir atsakinėti į sveikinimąsi. Dabar – svetimi veidai, daugiausia nepalankūs žvilgsniai ir né vienos šypsenos. Tik piktos juodos akys, kaip automato vamzdžiai, atsuktī į mane. Nejaugi laikas taip keičia ne tik aplinką, bet ir žmones...

Po Kabulo apsilankiau Bagrame ir Mazari Šarife. Tikėjaus nors šiuose miestuose išvysti mažai pasikeitus gyvenimo ritmą ir palankesnius žmonių žvilgsnius. Apsirkau. Tie patys niūrūs veidai, daug neigaliųjų ir prašančiųjų išmaldos. Mazari Šarifė vos spėjau šoktelėti į šoną, kažkoks beprotis vienpusio judėjimo gatve lėkė iš priekio, rankoje aukštai iškélęs granatajį ir rėkė: „Salin iš kelio, su sprogdinsiu!“ Danų taikdariai net nebändėjo tramdyti, stovėjo ir plāciai šypsojosi. Matyt, jie jau priprato prie tokų „triukų“. Susidare išpuidis, kad Afganistane néra jo

Tačiau, kaip ir anksčiau, mečetės buvo pilnos atėjusiųjų pasimelsti, Bagromo oro uostas dirbo be pertraukos dieną ir naktį. NATO maitina visų šalių dislokuotus taikdarius. Ant nesubombarduotų namų pastebėjau daug iškabų, kur iškūrė įvairios JAV ir kitų šalių statybinės organizacijos, nieko nestatančios, tik „plaunančios“ pinigus. Mačiau net kelis užsienio bankus. Kaip gi – yra „žmonės“, turi būti ir dolerių!

Žmogus, anksčiau nebuvęs Afganistane, pasakyti – gyvenimas nestovi vietoje, ei na pirmyn! Pasakyti nepagalvojės. O kur jis nuves? Vaikščiojau po anksčiau lankytus miestus ir visur jaučiau didelę įtampa. Galvojau – jei dabar šiai šalii apleistų NATO kariuomenę, vėl kiltų karas, kuriame, kaip ir anksčiau, niekas nelaimėtų. Dar neprivažiavęs Bagromo oro uosto pamačiau dideles kapines. Musulmonai ant kapų paminklų nestato, jkiša į žemę kartelę, ant jos užriša trijų spalvų kaspinus. Jei žalios spalvos – reiškia iškeiliavęs Anapilin yra laiminės ir pateko pas Alachą į rojų. Jei balto – keršto ženklas, jei raudonas – už ši žmogų dar neatkeršyta. Raudonų kaspinių tose kapinėse buvo daugiausia...

Midas URBONAVIČIUS

2008 m. lapkričio 14 d.

Tremtinys

Nr. 42 (824)

5

Albinas SLAVICKAS

Sveikiname

Nuoširdžiai sveikiname buvusį tremtinį, Tautos kančią memorialo Kauno Petrašiūnų kapinėse projekto autorium, architektą **Vaclovą SAKALAUSKĄ** garbingo 75-ojo gimtadienio proga. Linkime sveikatos, asmeninės laimės, prasmigų darbų Tėvynėi.

LPKTS Kauno filialas

*Tremtine sesele, piliakalnių gėle,
Neliūdėk jaunystės, Šiaurėj prarastos.
Neliūdėk! Juk žiaurią katorgą ištvertė
Nešam ateitinistoriją tautos.*

Ilgametę LPKTS Vilkaviškio filialo tarybos narę **Zitę VAŠKEVIČIENĘ** sveikiname garbingo jubiliejaus proga ir linkime Sibiro toliuose užgrūdintos valios ir ryžto, sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Vilkaviškio filialas

Tremtyje – Krasnojarsko kr. Taštypo r. gimusią **Marytę JUNAITĘ-RAVINSKIENĘ** sveikiname 60-ojo gimtadienio proga. Linkime geros sveikatos, neblėstančios energijos, Dievo palaimos.

Krikšto mama Ona Lobukienė su vaikais

Remigijus Cepas ir daktarė
Rožė Šomkaitė Kuršenuose, prie
Marijos statulos

Susitikimas su tautiete

Šį rudenį Kuršenuose lankėsi garbinga viešnia iš JAV – išeivijos lietuvių daktarė Rožė Šomkaitė. Ji aplankė ir LPKTS Kuršėnų filialą. Kuklioje parapijos salėje kartu su Kuršėnų politinių kalinių ir tremtinii chorono „Tremties varpai“ choristais, kitais filialo nariais dalyvavo literatūrinėje popietėje. Buvo skaitomas Amerikos lietuvių poetės Kotrynos Grigaitytės-Griaudušienės eilės, dalytasi prisiminimais apie kūnigą profesorių Antaną Paškų. Pavenčių vidurinės mokyklos direktoriė Janina Banienė papasakojo, kaip kūnigas rūpinosi savo tautiečiais, padėjo mokyklai. Daktarė Rožė Šomkaitė, gerai pažinojusi kūnigą, papasakojo apie jo gyvenimą, kūrybą. Popietės metu choras „Tremties varpai“, vadovaujamas Jovitos Bražukaitės, atliko keletą dainų, kurių mėgo garbingi tautiečiai. Choro vadovė kalbėjo apie chorono ateities planus. Dr. Rožė Šomkaitė pažadėjo padėti juos įgyvendinti.

Kuršėnų Šv. Jono bažnyčioje klebonas E. Zeidotas aukojo šv. Mišias už mirusius kūnigą profesorių A. Paškų ir poetę K. Grigaitytę.

Daktarė Rožė Šomkaitė apsilankė Pavenčių vidurinėje mokykloje, kurioje mokosi vaikai su negalia. Ji kartu su kūnigu šią mokyklą rėmė lėšomis. Šį kartą daktarė pažadėjo mokiniam padovanoti

akordeoną. Aplankiusi tikybos kabinetą viešnia susirūpino, kad kabinetas skurdus, trūksta religinės literatūros, vaizdinių priemonių. Ji pažadėjo padėti nuoširdiems tikybos mokytojams Aušrai Neimonaitei ir Remigijui Čepui.

Po mėnesio iš Amerikos atvyko krikščioniškojo fondo atstovė Ilona Laučienė. Tikybos kabinetui atvežė kompiuterį, knygų, vaizdinių priemonių – jomis džiaugėsi tikybos mokytojai ir mokiniai.

Dėkojame daktarei Rožei Šomkaitėi, ponai Ilonai Laučienei, visiems mūsų tautiečiams iš tolimojo užjūrio, nuoširdžiai padedantiems moraliai ir materialiai, skiepijantiems mokiniam tikėjimą, gėrį supratimą, artimo meile, nuoširdumą.

Eugenija DRAGŪNIENĖ

Tėsinys.

Pradžia Nr. 41 (823)

Rudenėjo. Kur gyventi? Kaip gyventi? – kamavo neramios mintys. Kas iš paklodžių, kas iš drabužių ar atliekamo audinio gabalo pradėjo statytis būstus – palapines. Netrukus plikoje tundroje nušvito skudurų „miestelis“. I tokius namus Lietuvoje nebūtų išdrės užėiti nabagėlis elgeta, o mes juose žadėjome išskurti ilgam: auginsime vokus ir guosimės, kad tik nebūtų blogiau...

Aplink mus nebuvo nei žmonių, nei medžių, tik nuskurė karklai ir beržai „keržiai“ gūžčiojo supami ledinio vėjo. Statėmės žiemai „namus“. Iš velėnų surentėme sienas, langus numatėme sudėti iš ledo, kai užšals Janos upė. Vidū nutarėme „išdabinti“ karklų pinučiais. Upės pakrantė buvo nugulusi rastais ir pagaliais, tai – gegnės stogai. Kad bent kiek laikytusi šiluma, stogą apipylėme žemėmis. Kaminą sumeistravome iš metalinių konservų skardinių. Iš kur jų čia tiek daug?! Krosnelė – metalinė statinė. Užkūrus užia žaižaruoją, šviečia beveik kaip pasakoje. Vietoj lempos turime balanų.

Naujoje jurtoje tilpo devynios šeimos – šešiolikos žmonių draugija. Nė vieno mažamečio, vaikai ilsisi Barnaule. Gyvenome draugiškai, nes visus suartino vargas. Prabanga tik išskiria...

Artėjančios žiemos laukėme su nerimu. Žinojome, kad Sibiro šalčiai – žiaurūs. Netrėjome žieminį drabužių, maisto atsargų. Kas laikrodži, kas žiedą pradėjo pas vietinius gyventojus keisti į žvérieną, kailinukus, veltinius ar autus.

Su jakutais pirmą kartą susipažinau toli nuo namų, žvejyboje. Esant ilgalaikėms sniego pūgomis pasvietinius jautus prašydavomės nakvynės. Perpūgą toli nenukaksi. „Nakvosiš čia, – pasakė vienas mūsiškių, – o gavęs iš jakuto sutinkiu. – Tik neišsigąskit!“

Ko jau čia išsigąsti, pamane, juk pas žmones eisime. Įėjau į jurtą ir aš. Matau – žmonės, ne žmonės, žvėrys ne žvėrys – nesuprasi. Viduryjurtos liepsnoja laužas, aplink ratu susėdė jakutai. Jokio dėmesio svečiams. Neatspėsi, kur vyras, kur moteris. Visi apsigobė žvérių kailiais, galvos apsuktos suodinomis pašluostėmis, kažką iš užančių traukiai ir meta į ugnį. Degina utėles. Gal taip melžiasi ugnies didybei? Tarsi į pirmykštę bendruomenę mus nubloškė Stalino pakalikai, pagalvojau. Nedidelė

palaima miegoti, kad ir šiltoje buveinėje, kai nesi laukiamas, svetimas.

Nurimus pūgoms sugrįžę rasdavome užpustytus namus ir pasilikusius ligonių be maisto, gėlo vandens. Išverti tokį primestą gyvenimo būdą reikėjo pasižentimo, rizikos ir drąsos...

Cia gyvendami išstudijavome tundros kelius, išsigijome šunų. Taip atsirado sąlygos tą pačią dieną gržtai namo. Žiemą čia nėra dienų, kaip vasarą – naktų. Yra tik pamaina ir gongas. Jei kyla stiprus vėjas ir pažeme ima nešti sniegą, mesk visus darbus, kinkyk šunis ir skubėk namo, nes netrukus išsisiautės tokia pūga, kad kinkinyje nežiūrėsi savo šunų. Esant tokiomis sąlygomis važiuodamas šunims nekomanduok, nors ir atrodytu, kad važiuoji ne ta kryptimi. Antraip, paklysi, sušalsi ir šunys grįš vieni. Tokių atvejų buvo. Didžiųjų pūgų metu namiškiai kurdavo laužą, kad gržtantieji matytų kaimo kryptį. Žiemos kelius nušviesdavo gražuolė Šiaurės pašvaistė, tik šaltos žvaigždės krito ir krito iš juodo skliauto ant mūsų skaudžių lūkesčių, ant mūsų netekties metų.

Bado ir šalčio nualinti nashių dirbtini nepajėgėme. Mažai sugauni žuvies, mažai gauni kortelių maistui. O kaip dirbtini alkanam? Vargas, badas ir šaltis buvo nuolatiniai mūsų nelaimių palydovai. Šiaurės vandenė žuvys riebios, skanius. Valgėme jas žalias, slapčia, gerai žinodami, kurioje kišenėje druska. Nors dilgėlės čia neaugo, bet nusipirkta druska pravertė.

Duonos nevalgiau dešimt metų. Ją mums atstojo avižinių miltų putra. Nemačiau ir bulvių, dažovių, vaisių. Dažnai guldamas alkani, tik sūriu vandeneliu pasisotinė.

Tokiomis nevilties valandomis tikėjau dvasios galia, prisikelti po negandų, patycių, beviltiško liūdesio, vis dėl to pasipriešinti neteisybei.

Vyras suprato mano skausmą, alinantį širdį, protą, sąžinę. Cia iš tiesų sustojo laikas. Negavome laikraščių, negirdėjome radijo. Tik žvaigždynų padėtis dangaus skliaute leido suvokti laiko tékmę. Pavasariop lipome ant kalno pasveikinti patekančios saulės. Saulės patekėjimas – dar ne pavasaris. Jis ateina daug vėliau, su vėju nuo Lietuvos pusės. Gyvenome tamsų, bedvasių ir nuobodų buvimą,

toli nuo Tėvynės, nuo artimųjų.

„Ar ne gražiausias poelgis, kai ir tomis nužmoginimo sąlygomis pagimdėte ir užauginote Lietuvai du sūnus? – klausiu pašnekovės. – Noras išlikti buvo stipresnis už mirštį. Išjausta, iškentėta meilė žodžiais nenusakoma. Buava jauna, aukojausi. Jonukas gimbė jurtoje. Jį priėmė mokytoja Aliulienė. Ar nusakysi tą jausmą, kurį išgyvenau, išgirdusi sūnaus riksma už poliarinio rato...“ Moteris tėsia pasakoja: „Po trejų metų Kumeliokų ligoninėje pagimdžiau Gintarėlį. Ligoninėje mano ir sūnelio sveikata rūpinosi gydytojas Arlauskas. Ačiū jam“.

Vaikai užaugo, bet rūpestelių, graužati, ieškojimų užteko. Moteris, kad šiek tiek užsidirbtų, ardė tinklus, iš jų suktuku „verpę“ siūlus ir mezge megztinukus, kepurėles, pirštines. „Už pirmajį megztuką gavau tris kilogramus pieno miltelių – vitaminų savo vaikams“, – pasakojo mano pašnekovė. Ji prisiminė, kaip vyras gaudė šiaurės kurapkas. Jos labai gražios, baltos baltos; lyg iš pieno plaukusios. Kurapkas medžiojo ir pelėdos, tačiau išspastus patekdavo ir jos. Pamažu iš jurtos ėmė trauktis bado šmékla.

Mažos gyvenvietės, tokios kaip mūsų, čia ilgai neišsilaki. Jos paliekamos, kai nėra iš ko pragyventi. Palikome savo gyvenvietę ir mes. Janos upe plaukėme į aukštupį, arčiau ezerų. Naujoji vietovė, kurioje apsistojome tremtiniai, pavadinta Krestine. Tai – jakutiškas žodis. Tose vietovėse kadaise gyveno Rusijos caro ištremti žmonės. Caro valdžia juos čia atginė pėsčius, o mes „savonoriai“ atplaukėme mediniai luotais.

Šeima dėl vitaminų stokos susirgo cinga. Kiek tada palaidota tautiečių! Vyros į darbą dėl ligos néjo, prižiūrėjo vankus. Aš kartu su vyrais išplaukiai į Laptevų jūrą gaudyti ruonių. Jų mėsa gardi, sultinga. Žvejoti nesisekė. Už mėnesį gaudavau devynis rublius. Grįžau be maisto korteilių. Vyros vaikus maitino žuvų likučiais, o pats gérė sūrų vandenelių. Be skausmo pajudo ir ištrupėjo dantys. Vyros ištino, vaikai susirgo džiova, aš apkurtau. Tai, ką papaskojau, tik dalis mano sušalui prisiminim.

(Bus daugiau)

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Juozas Alekša, g. 1930 m., GULAG'o politinių kalinių sukiliimo dalyvis, Norilsko laigeris 1945–1954 m.

Ambrutis Benediktas (Benedas), g. 1907 m. (po mirties), šaulys, Kauno aps. Seredžius 1926–1941 m.

Ona Andziulienė-Lietuvinkaitė, g. 1916 m. (po mirties), partizanų rėmėja, pogr. spaudos platintoja, Kaunas 1945–1949 m.

Jonas Babavičius, g. 1928 m. (po mirties), partizanų ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Merkio rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1946 m.

Zofija Baboniene-Orentaitė, g. 1935 m., partizanų ryšininkė, Tauragės aps. Eržvilko valsč. Kęstučio apyg. Lydžio rinkt. 1945–1951 m.

Jonas Baltrūnas, g. 1904 m. (po mirties), sukiliimo dalyvis, Ukmergės aps. Giedraičių valsč. 1941-06-22–1941-06-28.

Antanas Breimelis, g. 1900 m. (po mirties), karininkas, Vilnius 1919–1941 m.

Jokūbas Briedis, g. 1882 m. (po mirties), partizanų ryšininkas, Biržų aps. N.Radviliškio valsč. 1944–1945 m.

Domicelė Bunienė-Grybauskaitė, g. 1896 m. (po mirties), partizanų ryšininkė, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeli-

mo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1949 m.

Antanas Bunys, g. 1917 m. (po mirties), partizanas, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeliomo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1946 m.

Juozapas (Juozas) Bunys, g. 1932 m. (po mirties), partizanų ryšininkas, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeliomo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1949 m.

Kazimieras (Kazys) Bunys, g. 1922 m. (po mirties), partizanas, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeliomo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1946 m.

Kazimieras (Kazys) Bunys, g. 1892 m. (po mirties), partizanų ryšininkas, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeliomo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1946 m.

Kazimieras Čiplys, g. 1897 m. (po mirties), partizanų rėmėjas, Rokiškio aps. Panemunės valsč. 1945–1949 m.

Vincentas (Vincas) Daraškevičius, g. 1903 m. (po mirties), karininkas, Alytaus aps. Daugų valsč. 1919–1944 m.

Bronislovas (Bronius) Guiga, g. 1927 m. (po mirties), pogr. organ. narys, Šiauliai 1949–1958 m.

Aldona Elena Jasnauskienė - Varanavičiūtė, g. 1929 m., GULAG'o politinių kalinių

sukiliimo dalyvė, Kengyro laigeris 1949–1955 m.

Kazimieras Kačenauskas, g. 1924 m., partizanų ryšininkas, Kauno aps. Vilkijos valsč. Birutės būrys 1947–1949 m.

Ona Macienė-Bunytė, g. 1930 m., partizanų ryšininkė, Šiaulių aps. Šiaulėnų valsč. Prisikeliomo apyg. Žalioji rinkt. J.Mingilo būrys 1944–1949 m.

Petras Norgela, g. 1899 m. (po mirties), šaulys, Šiauliai 1930–1947 m.

Mečislovas Nurkas, g. 1895 m. (po mirties), atsargos karininkas, Vilnius 1919–1941 m.

Jurgis Osvaldas Paltanavičius, g. 1894 m. (po mirties), mokslo ir kultūros veikėjas, Kazlų Rūda 1929–1941 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siusti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spudoje".

valsčiaus. Dažnai atvažiuodavo DKA vado padėjėjas Pranas Žižius-Vėjas, su padirbtais dokumentais tada gyvenęs Vilniuje, ir jo ryšininkė Elena Paškevičiūtė. Ji buvo Žiežmarių valsč. partizano Kazimiero Paškevičiaus-Don Žuano sesuo, po brolio žūties buvusi ištremta, bet iš tremties slapta pasitraukusi.

Pamenu porą susitikimų mūsų stovyklavietėje. Apie 1948 m. rugsėjo 6-ąją Vėjas pranešė, kad rugsėjo 16-ąją turėsime visi susirinkti pas Grikšelius, tada gyvenusius Naujasodžio k., prie Palemono. Jie buvo mūsų būrio rėmėjai. Sakė, kad nebijo tame, nes partizanai įsusitikimą atvyks apsiengę sovietinių karių uniformomis.

(keliamas į 7 psl.)

Noriu patikslinti

Neseniai paminėjome kraupią suaktį, kai 1948 m. rugpjūčio 16 d. Grikšelių sodyboje, Naujasodžio k. netoli Palemono Kauno r. smogikai nužudė keturis partizanus, ryšininką ir dar keturis jų pagalbininkus. Laikas negailestingai trina mūsų atmintį, tačiau noriu patikslinti kai kurias detales apie šį kruviną įvyki.

Spudoje dažnai rašoma, kad tada smogikai tarsi netikėtai užpuolė vakarojančius partizanus. Gali susidaryti išpūdis, kad jie patys buvo neatstargūs, nepastatė sargybos. Tačiau viskas buvo kitaip.

Greitai po Didžiosios Kovos apygardos (DKA) 6-ojo

bataliono, veikusio Rumšiškių, Palemono, Karmėlavos valsčiuose, kitose pakaunės vietose, vado Klemenso Gursko žūties (1947 m. spalio 21 d. Svilionių k., Karmėlavos vlsč.) bazaravomės Pravieniškių-Pašuilių miške (Rumšiškių vlsč.) prie Nadiešos upelio. Patys išsirinkome naują būrio vadą Joną Ožeraitį-Vaidotą, gimusį 1925 m. Mackūnų k., Rumšiškių valsčiuje). Mūsų stovykloje tada buvo 7 partizanai: Vaidotas, aš, Anelė Tarbutienė-Drebule, Juozas ir Vincas Čiurinskai, Stasys Grenda-Smarkuolis. Prie mūsų glaudėsi ir Jonas Černiauskas iš Užtakų k., Rumšiškių

Skelbimai

Lapkričio 16 d. (sekmadienį) kviečiame į LPKTS Biržų filialo 20-mečio šventę. 11 val. šv. Mišios Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. 13 val. iškilmingas minėjimas Biržų kultūros centre.

Lapkričio 16 d. (sekmadienį) LPKTS Palangos filialas minės 20 metų suaktį. 12 val. šv. Mišios Palangos bažnyčioje. 14 val. minėjimas Stasio Vainiūno muzikos mokykloje (Maironio g. 8).

Malonai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 16 d. (sekmadienį) 14 val. Klaipėdos universiteto Jūrų technikos fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) įvyks LPKTS Klaipėdos filialo įkūrimo ir veiklos 20 metų sukakties minėjimas ir vakaronė. Malonai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 29 d. (šeštadienį) 11 val. Vilkaviškio parapijos salėje įvyks visuotinis LPKTS Vilkaviškio filialo susirinkimas su šventine programa. Vėliau bendrausime prie atsineštų vaišių stalo. Kviečiame dalyvauti LPKTS ir TS-LDK narius.

ILSEKITES RAMYBEJE

Alfonsas Sakalauskas

1928–2008

Gimė Kalvarijos valsč. Popiliakalnių k. ūkininkų šeimoje. 1940 m. suėmė tėvą. Jis dingė be žinios. Alfonsas moko Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje, vėliau – Kalvarijos vidurinėje mokykloje. Studijavo Lietuvos žemės ūkio akademijoje. 1948 m. motiną su šeima ištremė į Sibirą. Alfonsas nebuvo namuse, todėl liko. 1951 m. pavasarį buvo suimtas ir nuteistas 5 metams. Kalėjo Perėmės sr. Kizelio lageryje. 1953 m. grįžo į tėvynę, tačiau čia buvo persekiojamas. Dėl tvirto pasirypyžimo baigė aukštajį mokslą ir aspirantūrą. 1961 m. sukurė šeimą, užaugino dvi dukteris, sulaukė dviejų vaikaičių. 1988 m. aktyviai dalyvavo Sajūdyje. 1993 m. įkėlė Tėvynės sajungos Garliavos grupę. Aktyviai dalyvavo LPKTB Garliavos skyriaus.

Užjaučiame dukteris, vaikaičius, seserį ir artimuosius.

LPKTB Garliavos skyrius

Vaclovas Tamašauskas

1924–2008

Gimė Ukmergės aps. Laičių k. ūkininkų šeimoje. Baigė Laičių pradinę mokyklą išvyko gyventi pas broli į Radviliškio r. Linkaičius. 1942 m. baigė Šiaulių aukštessniją prekybos mokyklą, dirbo Vilniuje. 1943 m. slapstėsi nuo išvežimo į Vokietiją. 1944 m. išstojo į organizuojamą Lietuvos vietinę rinktinę, buvo paskirtas į 308 batalioną, dislokuotą Ašmenos r. Alšėnų apyl. kovai su Armija krajova. Netrukus bataliono kariai vokiečių buvo nuginkluoti ir išvežti darbams į Vokietiją. 1945 m. pasibaigus karui grįžo namo. Vaidino Šiaulių valstybiniame dramos teatre. Vėliau buvo nuteistas 7 m. kalėti. Grįžęs į Šiaulius vėl dirbo Dramos teatre. Nuo 1999 m. buvo LVR karių sajungos Šiaulių sk. narys. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius ir giminės.

Apolinaras Čiunskas

1932–2008

Gimė Telšių r. Stakménų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje du sūnūs ir dukterių. 1948 m. Apolinaras su tėvais buvo ištremtas į Buriatių Zaigrajevo r. Grįžęs į Lietuvą apsigyveno Radviliškyje. Prasidėjus Atgimimui išitraukė į aktyvią Šiaulių sajungos ir LPKTS Radviliškio filialo veiklą.

Palaidotas Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame giminės ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Stasys Kalvėnas

1926–2008

Gimė Migonių k., Pasvalio valsč., Biržų aps., geležinkelinių šeimoje. 1942 m. išstojo į Lietuvos laisvės armijos organizaciją. Buvo išsidarbinės geležinkelio tarnyboje – tai padėjo išvengti tarnybos okupantu kariuomenėje. Areštuotas tarnybos metu. Nuteistas 7 m. lagerio ir 5 m. be teisių. Buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sajungos narys. 2005 m. išstojo į LLAKRS. Išrinktas Panevėžio srities koordinatoriumi. Jam suteiktas kario savanorio statusas, apdovanotas Sausio 13-osios medaliu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. Palaidotas Panevėžio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LLAKRS valdyba

Patikslinimas

Straipsnio "Trečiojo keilio genezė", išspausdinto birželio 27 d. "Tremtinyje" Nr. 24 (806), autorius Albinas Slavickas atsiprašo už įveltą klaidą: su J.Petkevičiumi susitiko ir jo nužudyti matė ne Stasė Niuniavaitė, o Anastazija Kanoverskytė.

2008 m. lapkričio 14 d.

Tremtinys

Nr. 42 (824)

Noriu patikslinti

(atkelta iš 6 psl.)

I mano klausimą, kodėl taip reikia, buvo atsakytą: „Dėl saugumo“. Aš nustebau, vėliau pasiūliau savo draugams į susitikimą neiti, nes tai man kėlė įtarimą. Deja, rugsėjo 16-osios rytą, apie šeštą valandą Jonas Černiauskas-Vaidotas, Petras Vainius-Sakalas, Vytautas Janavičius-Varpas, Pranas Ulozas-Bevardis, išėjo į susitikimą, ir po trijų valandų kartu su Grirkšelių šeima: tėvais, dukterimi Skirmante bei senole Rože Kupriene, buvo nužudyti. I susitikimą Naujasodyje atvyko ne partizanai, bet smogiai

še“ 25 m. laisvės atėmimo, tačiau paskyrė 10 metų ir dar metus tremties...

Mes, likę gyvi partizanai, ryšininkai ir rėmėjai, praėjome lagerius bei tremtį, ne visi gržome į Lietuvą. Iš Jono Ožeraičio partizanų būrio šiandien belikau gyva tik aš viena. Jaučiau pareigą ne tik prižiūrėti vietą, kurioje tragedikai žuvo mano bendražygiai, bet ir saugoti jų atminimą. Kartu su drauge ir partizanu rėmėja iš Kruonio valsčiaus. Elena Vaivilavičiūte-Tamkūniene stengiamės prižiūrėti Atminimo kryžių, kasmet užsakome šv. Mišias už

kryžiaus atminimo lentą, kurioje pagal patikslintus duomenis išrašyti žuvusiųjųvardai, nurodytas jų amžius.

2008 m. rugpjūčio 16 d. tūjvykių paminėjimas praėjo iškilmingai ir prasmingai. Parashaiau, kad Jonas Venckevičius į paminėjimą pakvietė „Saulės“ gimnazijos moksleivius, nes žuvęs P. Vainius-Sakalas buvo šios gimnazijos mokinys. Atvyko jaunuoliai su mokytoju V. Jaruševičiumi. Po šv. Mišių Kauno Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje visi atvykome į paminėjimo vietą, prisiminėme tas sunkias dienas ir žuvusiųjų meilę Tėvynei, degusią jų širdyse... Atkurtos DKA vadas dimisijos kapitonas Augustinas Švenčionis papasakojo apie tuos baisius laikus, kalbėjome apie kiekvieną žuvusijį. Ir šiandien mano atmintyje išliko jų atvaizdai, nors nuo tų dienų prabėgo šešiasdešimt metų...

Tarsi viskas gerai, tačiau neramu, kad vis mažėja valdžios dėmesys tokiams renginiams. Mes patys taip pat nekoordinuojame renginių, rodome iniciatyvą kiekvienas atskirai. Negerai, kad šaukiamė žmones į kelis tai pačiai progai skirtus renginius, net iškraipome tūjvykių faktus. Žudynės Naujasodžio kaime aprašytių knygose apie Didžiosios Kovos apygardos partizanus, kitoje spaudoje.

Laikas nemumaldomai bėga, tačiau nevalia pamiršti už Lietuvos Laisvę paaukojusiųjų savo gyvybę, praradusiųjų sveikatą lageriuose, tremtyje. Jų atminimas tebus amžinas. Prietengiuosi prisidėti ir aš. Salomėja PILIPONYTĖ-UŽUPIENĖ

Prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę

kai. J. Ožeraitis-Vaidotas į tragiską susitikimą pavėlavo, nes stotyje laukė iš Vilniaus atvykstančio P. Žiličiaus-Vėjo, suimto šių kraupių tūjvykių išvakarėse, ir išliko gyvas. Mane gretai suėmė. Tardyme Kaišiadorių MGB man parodė nuotrauką, kurioje mačiau žuvusiųjų Naujasodyje kūnus. Buvau sukrėsta pažinus Vaidotą, Sakalą, Bevardį, Varpą... Teisdami už manoveiklą prokurorai „pra-

žuvusiųjų vėles, organizuoja mė paminėjimus.

1991 m. spalio 6 d. partizanų žūties vietoje gydytojo Jono Venckevičiaus iniciatyva ir kitų rėmėjų pagalba buvo pastatytas atminimo kryžius. Tai buvo vienas iš pirmųjų atminimo ženklių, pastatytų partizanams Kaune. 2003 m. Jono Ožeraičio-Vaidoto, Miko Černiausko, savo ir kitų aukotojų lėšomis pagaminome ir pritvirtinome prie

Atsiliepkite

Nuotraukoje – lietuvių krepšinio komanda Omske, 1954 m. Jei pažinote nuotraukoje jamžintus vyrus, prašytume atsiliepti tel. (8 37) 323 179.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Tremtinys

Užjaučiamė

Nuoširdžiai užjaučiamė LR Seimo narę prof. Vidą Mariją ČIGRIEJIENĘ dėl vyro

Eugenijaus
ČIGRIEJAUS
mirties.

LPKTS valdyba

Užjaučiamė LR Seimo narę prof. Vidą Mariją ČIGRIEJIENĘ dėl vyro mirties. Linkime stiprybės.

LPKTS Kauno filialas

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite išsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Kaune, Laisvės al. 39.

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214 Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internte: http://www.lpkts.lt Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365. Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3830. Užs. Nr.

ILSEKITES RAMYBEJE

Leonas Tarbūnas

1926–2008

Gimė Radviliškio r. Užuožerių k. Bai-
gė Šeduvo gimnaziją. 1945 m. išstojo į
Kauno kunigų seminariją. Dėl valdžios
trukdymų nutraukė studijas ir dirbo
viešintų septynmetėje mokykloje lietu-
vių kalbos mokytoju. Palaikė ryšius su
partizanais, buvo Algimanto apygardos
vado pulkininko Šarūno ryšininku. Da-
lyavo partizanų sueigose. Suimtas Vil-
niuje. Nuteistas už akį 10 metų. Kalėjo
Komijoje. Dirbdamas felčeriu Abėzės
lagerio ligoninėje padėjo ne vienam kaliniui. Grįžęs į Lietuvą su-
kėrė šeimą, užaugino dukterį. Gyveno ir dirbo Elektrėnuose.
Palaidotas Vilniaus Kairėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė dukterį ir artimuosius.

LPKTS Elektrėnu filialas

Marijona Drevinskienė

1920–2008

Gimė Biržų r. Purviškių k. sene-
lio – garsiojo knygnešio Jurgio Bielinio
gimtinėje. 1948 m. su vyru ir dvieju ma-
žametėmis dukrelėmis ištrema į Ir-
utusko sr. Golumetės r. Novostroikos
gv., Sibire susilaukė dar vienos duk-
relės. Į Lietuvą grįžo 1956 m. Apsig-
venti tėviškėje neleido, prisilaude
Pasvalio rajone. 1959 m. apsigyveno
Biržuose.

Palaidota Biržų miesto kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiamė dukteris ir
artimuosis.

LPKTS Biržu filialas

Ringaudas Januarius Sličius

1937–2008

Gimė Raseiniuose, inteligenčių seimo-
je. Augo su dvemis broliais. 1949 m. kar-
tu su tėvais ištremtas į Krasnojarsko
kraštą. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Buvo pa-
šauktas į sovietų armiją. 1965 m. sukėrė
šeimą. Užaugino du sūnus. Nuo 1970 m.
gyveno Mažeikiuose. Dirbo kompresorių
gamykloje, vėliau – miškų ūkyje
mechaniku. Nuo 1996 m. LPKTB na-
rys. 2003 m. išrinktas Mažeikių sky-
riaus pirmininku. Visa širdimi buvo at-
sidavęs šiam darbui.

Palaidotas Panevėžyje.

LPKTB Mažeikių skyrius

Karolina Sereikytė

1919–2008

Gimė Papurių k., Kėdainių r., ūkininkų
šeimoje. Iki tremties padėjo tėvams
ūkyje. 1948 m. su tėvais ir dvieju broliais
buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Dau-
sko r. Malaškos kaimą. Dirbo miško ruo-
šos darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, gyve-
no ir dirbo Kaune.

Palaidota Šėtos kapinėse.

Irena Survilaitė-Petkevičienė

1937–2008

Gimė Gružų k., Siesikų valsč., Uk-
mergės rajone. 1948 m. su šeima iš-
trepta į Krasnojarsko kr. – Igarką.
Tremtyje sukėrė šeimą su likimo
draugu. Užaugino tris sūnus. 1965 m.
apsigyveno Latvijoje, nes į Lietuvą
grįžti neleido. 1996 m. grįžo į tėvynę
ir apsigyveno Ukmergeje.

Palaidota Ukmergės rajono Duks-
tynos kapinėse.

Kaina 1,40 Lt